

Sărbătoare și distracție: agrement și timp liber (2)

Zilele de sărbătoare sunt o ocazie propice odihnei. Dar pentru creștini, aceasta înseamnă și o ocazie de a fi cu familia, de a educa copiii și de a vorbi în liniște cu Dumnezeu.

27.08.2013

A binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfințit-o, pentru că în acea zi s-a odihnit Dumnezeu după toată munca pe care a realizat-o la

creație. (1) În unitatea existenței noastre, munca și timpul liber nu trebuie să se despartă; de aceea e neapărată nevoie de un *apostolat al distracțiilor* (2), care să contracareze tendința de a concepe agrementul ca o pură evadare (3), dacă așa se rupe unitatea omenească.

ODIHNA DOMNULUI

Timpul liber este cel pe care-l găsim în zilele de sărbători: se rupe monotonia cotidiană, deoarece se sărbătoresc evenimente care sunt decisive sau determinante pentru un grup de persoane, putând fi o familie sau o națiune. În tradiția iudaică-creștină sărbătoarea are un sens religios care este asociat odihnei plăcute a lui Dumnezeu. Fiindcă odată ce a terminat creația, Dumnezeu **a binecuvântat ziua a șaptea și a sfințit-o.** Am putea spune că Domnul s-a minunat de lucrarea Sa, mai ales de mărirea acelei

creaturi create – omul – pe care a chemat-o la o comuniune cu El. Și sfințind sâmbăta, „creând” ziua de sărbătoare, a vrut să asocieze umanității întregi privirea Sa cea bună. De aceea, într-un fel sau altul, „din odihna Domnului, timpul își ia sensul” (4): tot timpul, cel al muncii și al odihnei, deoarece **Domnul a privit tot ce a făcut; și a văzut că era bun.** (5)

Pentru un creștin, în plus, duminica, ziua Domnului, *dies Christi* (6), este ziua **dedicată Domnului oriunde am locui.** (7) În fiecare duminică ne amintim și celebrăm în Sfânta Liturghie a Bisericii, Învierea Domnului, noua creațiune, mântuirea omului, eliberarea lumii, destinul său final. Deși noutatea creștinismului face să dispară celebrările sabatului iudaic depășite de „împlinirea” duminicală, motivele de fond care impun sfințirea „zilei Domnului” rămân valabile, fiind

statornicite cu solemnitătea poruncilor din Decalog, însă trebuie recitite în lumina teologiei și a spiritualității duminicii.” (8) Isus Cristos însuși, **Stăpânul sâmbetei** (9), dezvăluie sensul adevărat al odihnei de sabbat, orientându-l spre caracterul său eliberator, păstrând drepturile lui Dumnezeu și ale oamenilor. (10)

Astfel, duminica ne arată noutatea lumii, noutatea noii creații în Cristos. Într-un fel anume, tot timpul este timp de sărbătoare, deoarece este timpul lui Dumnezeu și pentru Dumnezeu. În existența umană se unește munca cu timpul liber; ambele conțin o chemare la contemplare și la rugăciune. Domnul ne-a dat timpul ca să ne putem destinde cu El, să ne alăturăm odihnei și muncii Lui (11), să admirăm frumusețea Sa și frumusețea lucrării Sale.

O parte a misiunii educative a părinților constă în a le arăta copiilor acel sens de har pe care sărbătorile îl au. Trebuie să depunem un efort în organizarea duminicii – sau orice perioadă de relaxare –, astfel ca Dumnezeu să nu apară ca ceva străin sau deranjant, introdus în ultimul moment, în planurile prevăzute. Dacă copiii văd că se prevede dinainte cum și când se participă la Sfânta Liturghie sau se primesc sacramentele, vor înțelege într-un mod firesc că „timpul liber este gol în cazul în care nu este Dumnezeu” (12). Sfatul lui Benedict al XVI-lea se vede foarte frumos în această lumină: „Dragi prieteni! Uneori, în principiu, poate fi incomod să programezi într-o zi de duminică și Sfânta Liturghie. Dar dacă faceți efortul, mai târziu, vă veți da seama că aceasta este exact ceea ce dă sens petrecerii timpului liber. Nu lăsați să vă convingă cineva să nu participați

la Liturghia duminicală, și ajutați și pe alții să o descopere.” (13)

Prin urmare, un creștin care vrea să trăiască Evanghelia își planifică weekend-ul punând pe primul loc participarea la Sfânta Liturghie; și încearcă să organizeze excursii sau călătorii, în special atunci când acestea vor fi de lungă durată, asigurându-și participarea la Sfânta Jertfă duminicală sau în alte zile de poruncă. În rândul lor, „Păstorii au datoria corespunzătoare de a le da tuturor posibilitatea efectivă de a respecta preceptul. În sensul acesta au fost formulate dispozițiile de drept bisericesc, cum ar fi, de exemplu, posibilitatea pe care o are preotul ca, dacă are autorizarea din partea episcopului să celebreze mai multe Liturghii duminica și în zilele de sărbătoare, sau instituirea Liturghiei de seară și, în fine, indicația potrivit căreia timpul util pentru împlinirea obligației începe

sâmbătă seara la primele vespere ale duminicii” (14)

TIMPUL VIRTUȚILOR

S-au semnalat oportunități educative în timpul liber care ajută la formarea personalității copiilor. Jocuri, excursii, sporturi, nu sunt doar o parte esențială din viața tinerilor, ci prin ele părinții își pot cunoaște copiii cel mai bine, și le pot transmite dorința de a învăța și de a se dăruia celorlalți. Dorințe care se concretizează prin sarcini și se materializează în obiceiuri, pe care clasicii le numesc virtuți. Astfel, timpul liber nu mai este „timpul pentru lucrurile neînsemnate” și se transformă în timp de calitate, creativ. Pe scurt, în momente prețioase pentru ca copiii să și le asume și să le interiorizeze libertăților.

Educarea copiilor de a-și petrece timpul liber, pe de altă parte,

presupune propunerea unor activități pe care le găsesc atractive și care respectă modul lor de a fi. Pe măsură ce familia petrece momente fericite, pune bazele pentru a preveni distracțiile dăunătoare în viitor: perioadele petrecute cu părinții în copilărie, în cazul în care se experimentează bucuria de a dăru și de a primi, generozitatea, sunt întipărite pentru întotdeauna, și va folosi ca protecție în cazul în care copiii trebuie să facă față falsei atracții care îi depărtează de Dumnezeu.

În schimb, în cazul în care părinții înțeleg prin timp de vacanță și de agrement numai o oportunitate de evadare sau de distracție, pot ajunge să negligeze un aspect central în educație. Nu este vorba de a arăta copiilor că timpul liber este numai pentru „a face lucruri utile”, în sensul că este util să studieze un subiect sau să învețe o limbă, sau să

se ducă la lecții de înot sau de pian (ocupații nu cu mult diferite de instruirea pe care le-o oferă mai multe școli), ci de a-i învăța să utilizeze aceste perioade într-un mod echilibrat. În acest sens, petrecerea timpului liber oferă condiții favorabile de dezvoltare a unității de viață: asta însemnând să creăm în copii personalități puternice, capabile să-și gestioneze propria libertate și să-și trăiască credința în mod coerent, și astfel să învețe să trăiască cu alții, să aspire la o viață împlinită.

Un dușman mare în acest domeniu este „pierderea timpului”, pentru că atunci **când un creștin pierde timpul, pe pământ, este în pericol de a-și pierde Cerul.** [15].

Acționează așa cine este **egoist și se retrage, se ascunde, nu ține seama de** [16] ceilalți; cine se caută în acele momente într-un mod dezordonat pe el în sine, fără să-l intereseze

Dumnezeu sau alții. Educația în și pentru agrement le corespunde părinților. Ei sunt întotdeauna – chiar și inconștient – modelul care influențează mai mult dezvoltarea copiilor, și ca educatori nu pot da impresia că se plictisesc, sau se odihnesc nefăcând nimic. Modul lor de odihnă trebuie să fie, într-un anumit fel, deschis pentru a petrece timp cu Dumnezeu, și pentru a-i ajuta pe alții. Copiii trebuie să înțeleagă că activitățile de agrement ne permit **să ne distrăm în ceva care necesită mai puțin efort** [17], în timp ce se învață lucruri noi, se cultivă prietenia, se îmbunătățește viața de familie.

DISTRAȚIA TINERILOR

Mulți părinți – pe bună dreptate – se tem de presiunea mediului ambiant, care sugerează în societățile de consum distracții nocive și de divertisment superficial. Problema

de fond este universală: tinerii își doresc să fie fericiți, dar nu știu întotdeauna cum și de multe ori nici măcar nu știu ce este fericirea, pentru că nimeni nu le-a explicat convingător, sau nu au experimentat-o. Pentru cei mai mulți, problema fericirii se reduce la a avea un loc de muncă bine plătit, stare bună de sănătate, și de a trăi într-o familie unde se știu iubiți și pe care se pot baza. Deși tinerii tind să sfideze, recunosc, de obicei, că ei trebuie să depună efort în studiu, deoarece înțeleg că o mare parte din viitorul lor depinde de rezultatele lor școlare.

Toate acestea sunt în concordanță cu dorința de a-și afirma autonomia în organizarea timpului liber. În unele cazuri, ei fac acest lucru urmând calea pe care o propun industriile de divertisment, care promovează de multe ori distracții ce încetinesc sau împiedică creșterea în virtuți, cum ar

fi cumpătarea. Dar în cele din urmă, dezorientarea tinerilor nu este foarte diferită de ceea ce se întâmplă cu alți adulți: confundă fericirea, care este rezultatul unei vieți de succes, cu un sentiment de bucurie trecătoare.

Aceste abateri reale nu pot să ne facă să uităm că noi toți am simțit revoltă împotriva bătrânilor noștri, atunci când am început să ne formăm judecata noastră independentă [18]. Acesta este o parte a procesului de maturizare normală, așa cum se vede prin luarea în considerare a faptului că, atunci când este vorba de a ști cum se distrează, întrebarea „cu cine” este întotdeauna mai importantă decât „cum”: ei vor să stea cu colegii lor și în afara casei, adică fără familie și fără adulți; și, de fapt, activitățile asociate unei bucurii mai mari sunt ieșirea cu prietenii și ascultarea muzicii. Chiar și atunci când consumul este, așa cum se întâmplă în unele societăți, o formă

de distracție, achiziționând unele lucruri nenecesare (haine, telefoane, accesorii de calculator, jocuri video, etc.), se întâmplă doar pentru că este un mijloc de a fi cu prietenii.

Este important, prin urmare, să se propună modalități de distracție care respectă structura omului, adică, tendința spre fericire pe care noi toți o avem: părinții trebuie să facă față acestei sarcini promovând, cu ajutorul altor familii, locuri potrivite unde copiii pot crește omenește și spiritual în timpul lor liber. Aceasta este, pe scurt, promovarea distracțiilor și intereselor care consolidează sensul prieteniei, responsabilității de-a îngriji sau sprijini persoanele pe care le prețuiesc. **Tineretul a avut întotdeauna o mare capacitate de entuziasm față de toate lucrurile importante, de idealurile înalte, pentru tot ceea ce este autentic** [19]. Părinții pot și ar trebui să

confeze pe această realitate:
dedicându-le timp, vorbind cu ei,
oferindu-le exemple de bucurie,
sobrietate și sacrificiu, de când
aceștia sunt mici. Pentru că educația
nu înseamnă **impunerea unui
comportament, ci arătarea unor
motive, supranaturale și umane,
care să-i îndrume. Într-un cuvânt,
respectarea libertății lor, deoarece
nu există educație reală, fără
răspundere personal, nici
responsabilitate fără libertate [20].**

J.M. Martín y M. Díez

[1] Gn 2, 3.

[2] Sf. Josemaría Escrivá, Drum, n.
975.

[3] Cfr. Ioan Paul al II-lea, XIX-a Ziua
Mondială a Comunicațiilor Sociale,
19-V-1985, n. 4.

[4] Ioan Paul al II-lea, Litt. apost. Dies Domini, 31-V-1998, n. 59.

[5] Gn 1, 31.

[6] Cfr. Ioan Paul al II-lea, Litt. apost. Dies Domini, 31-V-1998, n. 18.

[7] Lv 23, 3.

[8] Ioan Paul al II-lea, Litt. apost. Dies Domini, 31-V-1998, n. 62.

[9] Mc 2, 28.

[10] Ioan Paul al II-lea, Litt. apost. Dies Domini, 31-V-1998, n. 63.

[11] Cfr. Jn 5, 17.

[12] Benedict al XVI-lea, Omilie în Marienfield, 21-VIII-2005.

[13] Benedict al XVI-lea, Omilie în Marienfield, 21-VIII-2005.

[14] Ioan Paul al II-lea, Litt. apost. Dies Domini, 31-V-1998, n. 49.

[15] Sf. Josemaría Escrivá, Prietenii lui Dumnezeu, n. 46.

[16] Sf. Josemaría Escrivá, Prietenii lui Dumnezeu, n. 46.

[17] Sf. Josemaría Escrivá, Drum, n. 357.

[18] Sf. Josemaría Escrivá, Colocvii, n. 100.

[19] Sf. Josemaría Escrivá, Colocvii, n. 101.

[20] Sf. Josemaría Escrivá, Este Cristos care trece, n. 27.